

PETER – Pázmány Elektronikus Tudástár és Egyetemi Repozitórium

Az egyetemi tudásvagyon hosszú távú megőrzése és hozzáférhetővé tétele

Bevezetés

A nyílt kommunikáció elterjedésének, és az információhoz való szabad hozzáférés igényének egyaránt nagy szerepe van abban, hogy több mint húsz év óta folyamatosan jönnek létre a felsőoktatási repozitóriumok¹. Jelenleg már több mint húsz magyarországi felsőoktatási intézménynek van saját repozitóriuma, és van még pár intézmény, amely dolgozik azon, hogy elkészüljön a saját rendszere. A repozitórium egyetemeken és kutatási intézményekben működő dokumentumszerver, amely tudományos anyagok archiválására és világszerte díjmentes hozzáférhetővé tételére szolgál.² Az intézményi repozitóriumok az adott egyetem tudásvagyonát archiválják, őrzik és szolgáltatják. A feltöltött dokumentumok egyedi azonosítót kapnak, ami permalinkként is működik. A hosszú távú megőrzés mellett a repozitórium másik fő feladata az egyetemi publikációk láthatóságának növelése. Külső rendszerek aratják a tartalmakat a Google Scholartól az OpenDOAR-ig.³ A nyílt hozzáférés és a közösségi megoldások eredménye az is, hogy alapvetően a repozitóriumi platformok is nagy százalékban opensource rendszerek. Magyarországon mind a két nagy nyílt forráskódú rendszert, az Eprintset és a DSpace platformot is használják.

A repozitórium arra is használható, hogy az MTMT-hez kapcsolódva a teljes szöveget is szolgáltatja, hiszen az MTMT felülete teljes szöveg tárolására nem alkalmas, viszont a repozitórium egyik, ha nem a legfontosabb funkciója pont a teljes szöveg tárolása. A két rendszer tehát összekapcsolódik, és kiegészíti egymást.

Ez a kapcsolat csak akkor jöhet létre, ha a repozitórium a minősített rendszerek közé kerül. A minősítést a Repozitóriumminősítő Szakbizottság⁴ végzi. Ez egy minőségi, fenntarthatósági vizsgálat, ami kiterjed többek között a metaadatokra, az archiválási gyakorlatra, a nyílt hozzáférés biztosítására, a külső rendszerek általi aratás lehetőségének biztosítására. Ha ezeknek az előírásoknak megfelel egy repozitórium, akkor megkapja a minősítést.

A repozitóriumban hozzáférési jogosultságokat tudunk beállítani. Ez azt jelenti, hogy amellet, hogy a szabadon hozzáférhető anyagok, mint például a publikációk vagy a disszertációk elérhetők benne, van arra mód, hogy csak az egyetemi hallgatók, oktatók, munkatársak érhék el a dokumentumokat a PPKE-n a Shibboleth azonosítójukkal. Ez utóbbi beállítás működik nálunk a szakdolgozatok és a tananyagok esetében.

¹ Itt található a repozitóriumok felsorolása. A magyarországi felsőoktatási repozitóriumok közös keresője, az összes magyarországi repozitórium tartalmában egyidejűleg keres: <https://tudokk.mtak.hu/>

² Open Science információs oldal: <https://openscience.hu/repozitoriumok/>

³ Directory of Open Access Repositories <https://opendoar.ac.uk/>

⁴ Repozitóriumminősítő Szakbizottság <https://mtmt.hu/repozitoriumminosito-szakbizottsag>

Egy repozitórium alapvetően a nyílt hozzáférést támogatja, nagy szerepe van a láthatóság növelésében, elsődleges feladata az, hogy szabadon elérhetővé tegye az egyetem tudásvagyonát, de adott esetben arra is alkalmas, hogy valamilyen szempont szerint vagy például szerzői jogi okból korlátozza a hozzáférést.

A Pázmány és a PETER

A Pázmányon már évekkel ezelőtt elindult a komolyabb közös gondolkodás egy intézményi repozitóriumról. Abban teljes volt az egyetértés a négy kar között, hogy külsős segítséget kell igénybe venni, mert az emberi erőforrás és szaktudás kevés egy ilyen rendszer létrehozásához. Az elkészítését az Európai Unió Helyreállítási Alap támogatásával megvalósuló RRF-2.1.2-21-2022-00014 azonosító számú, „A PPKE gyakorlatorientált képzéseinek infrastrukturális- és készségfejlesztése” című projekt anyagi háttere tette lehetővé, amelynek keretében pályázatot írtak ki egy intézményi repozitórium létrehozására és üzemeltetésére.

A pályázatot a szegedi KEBIT Bt. nyerte meg, amelynek már nagy tapasztalata van egyetemi repozitóriumok létrehozásában és üzemeltetésében. Az Eprints nevű opensource rendszerrel dolgoznak, és azt szabják testre az intézmények számára.

Megfigyelhető, hogy Magyarországon az egyetemi repozitóriumok elnevezése a helyi sajátosságokat mutatja, vagy valamilyen, az intézményre jellemző játékos név. Ilyen például: a DEA Debrecenben, az EDIT az ELTE-n, a Contenta Szegeden. Nálunk a PETER névre esett a választás, ami egyértelmű utalás névadónkra, másrészt egy mozaikszó is: Pázmány Elektronikus Tudástár és Egyetemi Repozitórium. (1. ábra) A kezdőoldal mintegy tartalomjegyzékként is szolgál, és integrálja a közös keresőt is, ami öt különálló repozitórium oldalt fog össze, vagyis az itt használt kereső mindegyikben keres. Erről még később szó lesz.

PÁZMÁNY | PETER
Pázmány Elektronikus Tudástár és Egyetemi Repozitórium

PPKE honlap PPKE Könyvtárak Repozitóriumok Pázmánytár Pázmányfind

PPKE repozitóriumok közös keresője **Keresés**

A Pázmány Elektronikus Tudástár és Egyetemi Repozitórium (PETER) a Pázmány Péter Katolikus Egyetem repozitóriumrendszere, melyet öt tematikus repozitórium alkot: Diplomamunka, Publikáció, Tananyag, Disszertáció, Pázmánytár.

A működésről a [Pázmány Péter Katolikus Egyetem intézményi repozitóriumának működési szabályzata](#) rendelkezik.

Diplomamunka Repozitórium

[Ugrás a repozitóriumhoz »](#)

A [Diplomamunka Repozitórium](#) a Pázmány Péter Katolikus Egyetem hallgatói által megírt és elfogadott szakdolgozatok, diplomamunkák archívuma. A gyűjtemény célja a munkák bemutatása, böngészhetővé tétele, egyetemi megőrzésük biztosítása és archiválása. A gyűjtemény tartalmazza a dolgozatok azonosításához szükséges metaadatokat (pl. szerző, cím, évszám, kar, szak), valamint a dolgozatok teljes szövegű változatát pdf-formátumban. A diplomamunkák teljes szövege kizárólag az Egyetem IP tartományából, ezen belül is a Kari Könyvtárak területén található számítógépekről érhető el. A dolgozatokat fényképezni, vagy bármilyen módon másolni tilos.

Publikáció Repozitórium

[Ugrás a repozitóriumhoz »](#)

A [Publikáció Repozitórium](#) a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatóinak, hallgatóinak publikációt tartalmazó digitális gyűjtemény. Célja az Egyetemen folyó szellemi alkotó tevékenység láthatóvá tétele és a publikációk intézményi megőrzésének biztosítása. A gyűjtemény tartalmazza a publikációk azonosításához szükséges metaadatokat (pl. szerző, cím, kulcsszó), valamint a publikációk teljes szövegű változatát.

1.ábra: A PETER kezdőoldalának részlete (<https://peter.ppke.hu/>)

Diplomamunkák, szakdolgozatok

A kezdőoldal ugrópontként szolgál a négy Eprints, és egy OMEKA alapú rendszer eléréséhez. Öt külön platform áll rendelkezésre az öt különböző típusú dokumentum tárolására. Azt tudtuk előzetesen, hogy a diplomamunkákat szeretnénk egy helyen tárolni és szolgáltatni, így azoknak szükséges egy külön platform. A betöltés előtt egyetemünkön a diplomamunkák karonként különböző állapotban voltak és vannak. Van olyan kar, ahol nyomtatásban állnak rendelkezésre azóta is, de van, ahol szkenneltették őket. Az az egy közös a négy kar esetében, hogy miután 2018 után már csak elektronikusan kellett a szakdolgozatokat benyújtani, így az azóta eltelt hat év diplomamunkáit egységesen áttölthettük az új repozitóriumba.

Jelenleg több mint huszonezer diplomamunka érhető el a repozitóriumban.⁵ Ezek esetében működik a böngészés címre, szerzőre, témavezetőre, évre, valamint karra, szakra és tanszékre. A jogviszonnyal rendelkező hallgatók, oktatók Shibboleth azonosítóval kívülről is elérik a diplomamunkákat, míg a külsősök csak a kari könyvtárakban található gépeken olvashatják azokat. A dolgozatok feltöltése ettől az évtől már a Neptunból az üzemeltető segítségével történik.

Áttöltjük a dolgozatokat az Eprintsbe, ahol indexelésre kerülnek, és a fenti módon hozzáférhetővé válnak. A diplomamunka repozitóriumot nem minősítettük, hiszen a benne tárolt dokumentumok nem érhetők el szabadon, és a minősítés egyik fontos feltétele, hogy a feltöltött dokumentumok legalább 75%-a szabadon elérhető legyen.

Doktori disszertációk

A disszertáció repozitórium az Egyetem doktori képzéseinek megírt és elfogadott doktori értekezéseket tartalmazza, amelyek szabadon elérhetők. A hatályos felsőoktatási törvény⁶ rendelkezik arról, hogy a doktori disszertációkat az egyetemek kötelesek olyan módon tárolni, hogy bárki számára teljes szöveggel elérhetők legyenek. Ez a rendszer megkapta a minősítést. Vannak böngészési lehetőségek, például: kar, szerző, témavezető, doktori iskola. Hosszú távú cél, hogy mint az Egyetem tudásvagyonát, így az MTA doktori dolgozatokat és a habilitációs eljárások dokumentumait is archiváljuk itt a disszertáció repozitóriumban. A rendszer több külső rendszer is aratja, például a BASE⁷ vagy a Google Scholar. A minősítés feltétele volt az is, hogy külföldi nyílt repozitóriumok nyilvántartásaiba is regisztrálni kellett. Például az OpenDOAR-ba (3. ábra) vagy a ROAR-ba⁸.

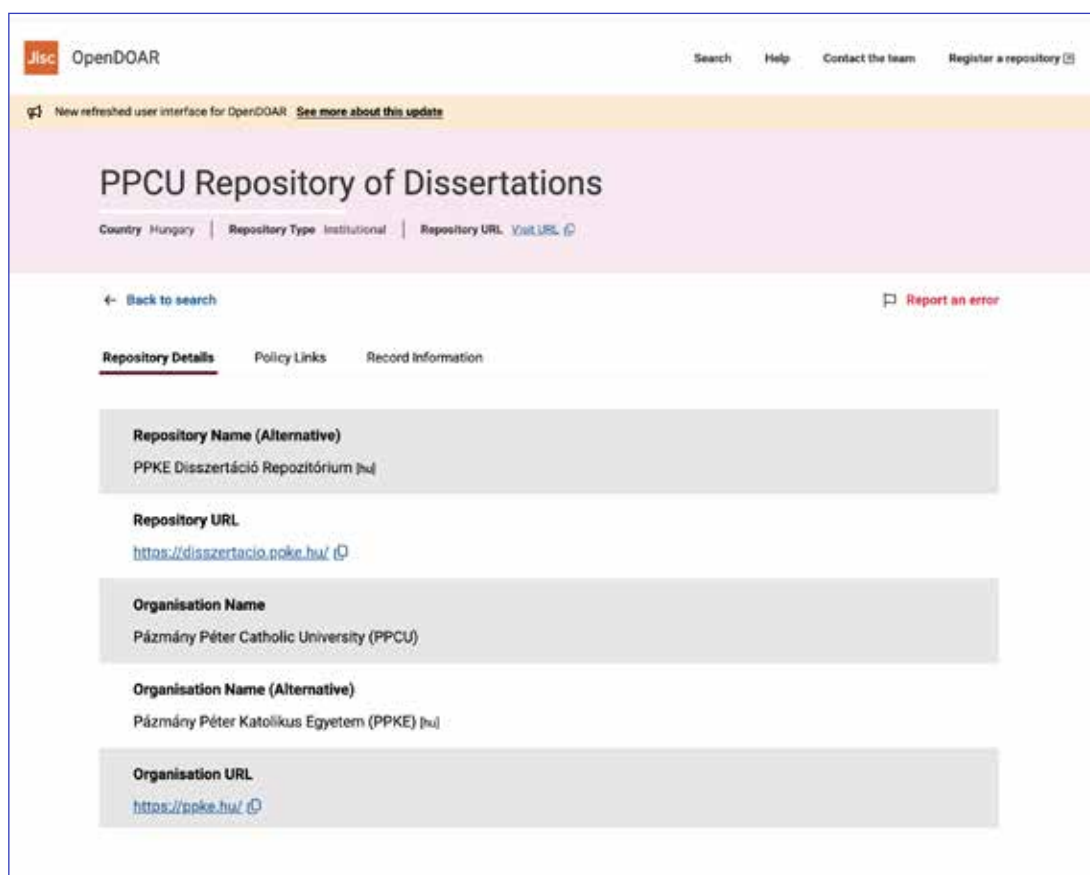
2.ábra: A PPKE diplomamunkáinak repozitóriuma – a kezdőoldal részlete (<https://diplomamunka.ppke.hu/>)

⁵ 25.662 feltöltött szakdolgozat (2025. szeptember 18.)

⁶ 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról 53/A. § (1) <https://njt.hu/eli/TV/2011/204>

⁷ BASE tartalomszolgáltató rendszer <https://www.base-search.net/about/en/index.php>

⁸ Registry of Open Access Repositories – a Disszertáció Repozitórium adatlapja <https://roar.eprints.org/21432/>

3. ábra: A PPKE disszertáció repozitóriumának adatlapja az OpenDOAR-ban (Directory of Open Access Repositories)

A repozitóriumok külföldi beágyazottsága, nyíltsága, a metaadatok tisztasága és részletessége is mind feltétele a minősítésnek. A minősítés, ahogy korábban már utaltam rá, lehetővé tette, hogy az MTMT-n keresztül a szerzők is feltöltsék a doktori disszertációjukat a repozitóriumba.

Publikációk

A publikáció repozitórium az egyetemi affiliációval⁹ rendelkező oktatók és a doktorandusz hallgatók publikációit archiválja. Szabadon elérhető, teljes szövegű dokumentumtár, amely az intézmény tudományos tartalmait gyűjti, a disszertációk kivételével, hiszen azok az előbb említett disszertáció repozitóriumba kerülnek. Ez a rendszer is össze van kapcsolva az MTMT-vel, így a leírások egy gombnyomással át-emelhetők, és a teljes szöveg feltölthető. Az oktatók a MTMT-n keresztül tölthetnek fel tehát publikációkat, közvetlenül a rendszerhez nincs hozzáférésük. A feltöltés után a könyvtáros, akinek ún. editor jogosultsága van, és egyben a kari MTMT adminisztrátor

is, ellenőrzi a feltöltést, és „beengedi” a publikációt a rendszerbe. A négy karon négy editor van, és ők gondozzák az egyes karokhoz köthető publikációkat. Retrospektív módon is bővítjük a repozitóriumot, a karok könyvtárosai kapacitásaikhoz és lehetőségeikhez mérten töltenek fel újabb és újabb régebben megjelent publikációkat.

Az egyébként is szabad hozzáférésű, open access publikációk esetében a green open access lehetőséget használjuk. Egyetemünkön számos szabadon elérhető tanulmánykötet, folyóiratcikk jelenik meg. Az is előfordul természetesen, hogy valaki nem tudja szabadon elérhetővé tenni a művét, ilyen esetben be tudjuk állítani azt, hogy nem érhető el teljes szöveggel a publikáció. Ennek oka lehet például az, hogy a kiadónál vannak a jogok, és nem engedélyezi a szabad elérést, vagy például egy folyóiratcikk egy előfizetéses adatbázisban jelent meg, és a szolgáltató nem engedélyezi a repozitórium elhelyezését. Ebben az esetben is van azonban lehetőség az önarchiválásra, így a cikk metaadatai elérhetők, de magát a szöveget zároljuk, nem látható semmilyen módon.

⁹ Affiliáció: az intézmény, amellyel a szerző valamilyen jogviszonyban áll. Lehet felsőoktatási intézmény, kutatóintézet, vagy doktori iskola is. Egy szerzőnek több affiliációja is lehet.

Ezt a repozitóriumot is indexelik a külső rendszerek, növelve azok láthatóságát és idézhetőségét. A publikációs repozitórium is elnyerte a minősített címet, ezt tekintjük a PETER zászlóshajójának, hiszen a legértékesebb tudományos tartalmakat hordozza. Szerencsére elmondható, hogy szépen lassan ugyan, de az oktatók is belátják, hogy ha a publikációik elérhetők az intézményi repozitóriumban, több olvasóhoz eljutnak, adott esetben többen hivatkoznak rájuk. Van már olyan oktató, aki tudatosan gyűjti itt a publikációit, és archiválja a munkásságát.

Felmerülhet a kérdés könyvtáros szempontból, hogy milyen metaadatokat használunk a dokumentumok leírásához. A repozitórium nem egy integrált könyvtári rendszer. Nincsenek benne utalók, nincs lehetőség minden adatot és információt felvenni, nincsenek authority rekordok, nincs tárgyszavazási lehetőség. Alapvetően a Dublin Core metaadatszabvány alapján működik, de konvertálni lehet adminisztrátorként például HUNMARC rekordokat is. A 4. ábrán látható, hogy adott esetben egész részletes leírás adható egy feltöltött anyagról.

Számos dokumentumazonosító (DOI, MTMT vagy akár Scopus és WoS) vagy szerzőazonosító (ORCID, MTMT) is beemelhető, ami gazdagítja a rekordot. Az ábrán látható rekordot az MTMT-ből töltötték át, és ezeket a rekordokat sok esetben a könyvtáros kollégák javítják, gazdagítják, ha szükséges.

Oktatástámogatás, avagy tananyagok egy helyen

A tananyag repozitórium¹⁰ az elektronikus tananyagok tárhelye. Itt lehetőség van védetten, vagyis kizárólag az Egyetemmel jogviszonyban lévők számára elérhetővé tenni a tananyagot Shibboleth azonosítóval, vagy szabadon, mindenki által elérhetően. Hosszú távú cél, hogy az online hozzáférhető tananyagok akár kurzusnév alapján is böngészhetők és letölthetők legyenek, biztosítva ezzel a hallgatók egységes hozzáférést az oktatási anyagokhoz.

PPKE Publikáció Repozitórium
PPCU Repository of Publications

Nyitólap A repozitóriumról Böngészés, Szerző Böngészés, Cikk-tanulmány-mű Böngészés, Teljes mű Böngészés

Bejelentkezés

A jogi fogyasztóvédelem kialakulásának főbb eszmetörténeti előzményei, gazdasági-termelési körülményei és néhány aktuális elméleti kérdése

Frivaldszky János: A jogi fogyasztóvédelem kialakulásának főbb eszmetörténeti előzményei, gazdasági-termelési körülményei és néhány aktuális elméleti kérdése.
In: Fogyasztóvédelem – Fogyasztóvédelmi jog. Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem (BGE). Budapest, pp. 103-163. (2025) ISBN 9786156886125; 9786156886132

Szöveg
Frivaldszky_A_jogi_fogyasztovedelem_kialakulasanak_fobb_eszmetortneti_elozmenyei.pdf - Megjelent verzió
Download (620kB)

Mű típusa: Könyv része

Szerző azonosítók:	Név	ORCID	MTMT szerző azonosító
	Frivaldszky János	0000-0002-4418-1478	10025087

Könyv címe: Fogyasztóvédelem – Fogyasztóvédelmi jog

Megjelenés éve: 2025

Terjedelem: 61

Oldalak: pp. 103-163

ISBN: 9786156886125; 9786156886132

Kiadó: Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem (BGE)

Kiadás helye: Budapest

Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Kar: [Jog- és Államtudományi Kar](#)

Tanszék: [Jogbölcseleti Tanszék](#)

Nyelv: magyar

MTMT rekordazonosító: [36161792](#)

DOI azonosító: [10.29180/978-615-6886-13-2_3](#)

Dátum: 2025. Jún. 10. 15:12

Utolso módosítás: 2025. Jún. 10. 15:12

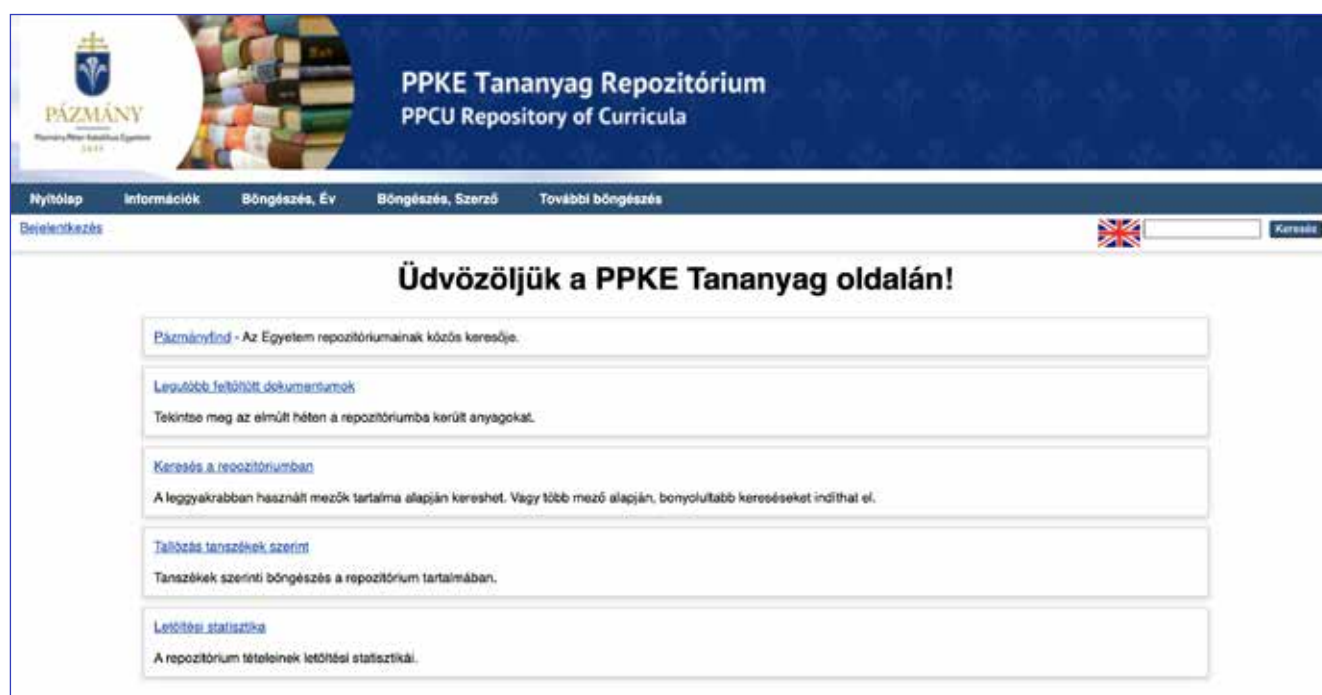
URI: <https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/2695/>

4. ábra: Egy rekord a PPKE publikáció repozitóriumban (<https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/2695/>)

¹⁰ A Pázmány elektronikus tananyagainak repozitóriuma: <https://tananyag.ppke.hu/>

Ez az a repozitórium, amely még nem tartalmaz túl sok dokumentumot, leginkább azokat a tankönyveket töltöttük fel, amelyek egyébként is szabadon elérhetők, vagy szemelvényeket, olvasmányrészleteket forrásokból, amelyeket már nem véd a szerzői jog. Sajnos sok esetben meg van kötve a kezünk, és a kiadói jogok miatt nem tölthetünk fel könyvrészleteket sem még Shibbolethes eléréssel sem, mert akkor a hallgatók feltételezhetően nem veszik meg a nyomtatott könyvet, és ezzel károsítják a szerző érdekeit. Van lehetőség prezentációk, hanganyagok, videók, képek, egyéb szemléltető anyagok feltöltésére is, ezeknek a kidolgozása még folyamatban van.

Ezt az igényt is megfogalmaztuk a pályázati kiírásban, és ennek megvalósítására a pályázó az OMEKA nevű, szintén opensource rendszert ajánlotta, és ezen a platformon létre is hoztuk a Pázmánytárat, amely alapvetően képi dokumentumok tárolására, archiválására alkalmas, metaadatként a DublinCore-t használja (6.ábra). Egyelőre képgyűjtemény, videógyűjtemény és történeti dokumentumok, úgymint tanrendek, tanulmányi tájékoztatók, rendezvények plakátjai és archivált kari hallgatói újságok találhatók meg benne. További anyagok gyűjtése és archiválása folyik mind a négy karon.

5. ábra: A PPKE tananyag repoitóriuma kezdőoldalának részlete (<https://tananyag.ppke.hu/>)

Pázmánytár, avagy az egyetemtörténeti galéria

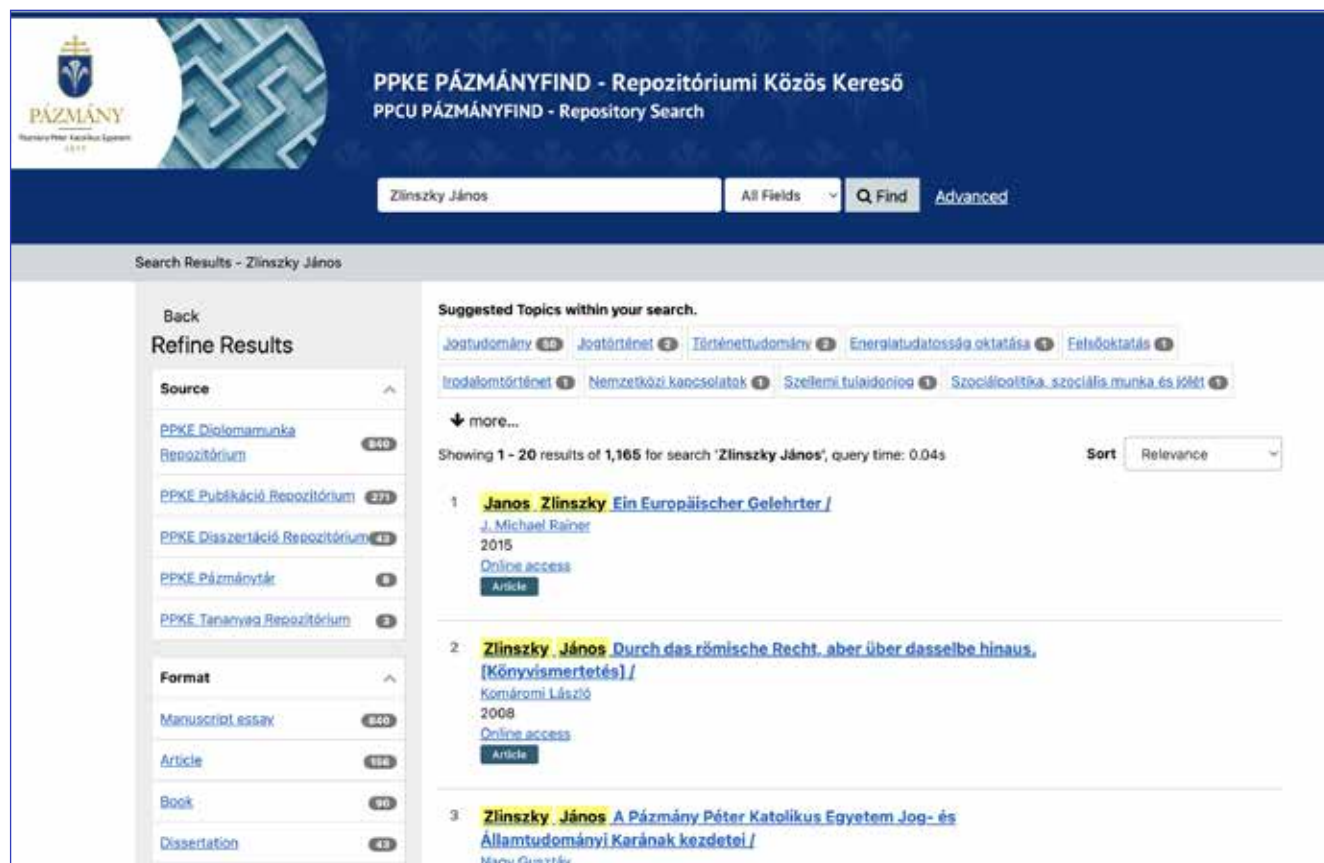
A repoitórium kialakításakor a tervek között szerepel, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem újraalapításától, vagyis 1992-től gyűjtse az egyetem történetével kapcsolatos főként képi dokumentumokat.

Keresés a repoitóriumokban

A repoitóriumokban való keresés az egyes oldalak elején megtalálható keresőablakokat használva lehetséges, és általában megfelelően is működik, de csak abban az esetben, ha az abban a rendszerben megtalálható dokumentumokat keressük, vagyis szakdolgozatot a diplomamunka repoitóriumban, doktori értekezést a disszertáció repoitóriumban.

6. ábra: A PPKE egyetemtörténeti dokumentum gyűjteménye (<https://pazmanytar.ppke.hu/>)

7. ábra: A PPKE repoitóriumainak közös keresője, találati lista (<https://pazmanyfind.ppke.hu/>)

Egyértelmű azonban, hogy valós igény lehet egy közös keresésre, amire a különálló rendszerek, Eprint-ek nem alkalmasak, és ha még az OMEKA alapú Pázmánytárban is keresni akarunk, akkor azt is integrálnunk kell egy kereső alá. Az üzemeltető cég tehát fejlesztett egy VuFind alapú keresőt is, ami egyszerre tud keresni mind a négy repozitóriumban és a Pázmánytárban is.

A 7. ábrán látható, ha keresőkérdekként Zlinszky János, egyetemünk jogi kara egyik alapítójának, első dékánjának nevét írjuk be, számos találatunk lesz, és a bal oldali szűkítési lehetőségeknél listázza a kereső, hogy mely rendszerben mennyi találat van. Így megtudhatjuk, hogy a professzor úr hány diplomamunkának volt a témavezetője, hány disszertációban szerepel a neve, és még a Pázmánytárban megtalálható Jézus pere című videófelvétel is a találati listába kerül, amely szabadon elérhető a Pázmánytár felületéről.¹¹

Összességében elmondható, hogy egy felsőoktatási repozitórium létrehozása, kialakítása, dokumentumokkal való feltöltése nem egyszerű feladat. Igényel némi előzetes tudást is. Mi abban a szerencsés helyzetben voltunk 2022-2023-ban, hogy számos egyetem könyvtárával felvettük a kapcsolatot, ahol már jól működő repozitórium volt, és ők beszámoltak a lehetőségekről, buktatókról, és ezzel nagyon sokat segítettek nekünk

a rendszerek kialakításában, és a zsákutcák elkerülésében. Nem győzünk elég hálásak lenni a szegedi, debreceni kollégáknak az iránymutatásért, tudásmegosztásért, de Budapesten a Corvinus Egyetem, és az ELTE könyvtáros kollégái is nagyon sokat segítettek.

Ezen túlmenően ki kell még emelni azt, hogy elhivatott és szorgalmas kollégák nélkül végképp nem jöhetett volna mindez létre. A közös tanulás, a nehézségeken való túllendülés, a problémamegoldási képesség mind-mind szükségesek a szakmai tudáson kívül egy repozitórium létrehozásához. Mindez még mindig nem elég, mert ha nem használnák a rendszereket, akkor talán az összes munkánk értelmetlen lenne. Nagyon fontos, hogy kommunikálni kell, hirdetni, reklámozni az oktatók körében, hogy mi is ez pontosan, és miért is jó egy egyetemnek, ha rendelkezik repozitóriummal. Ez sem könnyű feladat, de igyekszünk a lehető legkomolyabban venni.

A munka nem kevés, és ahogy mondani szoktuk, egy repozitórium soha nincs kész. Megyünk tovább, hogy egy helyen gyarapíthassuk, rendszerezzük, elérhetővé tegyük az egyetem tudásvagyonát.

KARDOS HELGA

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog-és Államtudományi Kar

¹¹ Zlinszky János: Jézus pere. Dr. Zlinszky János (1928-2015) egyetemi tanár előadása Jézus peréről a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, 2014. március 31-én <https://pazmanytar.ppke.hu/items/show/62>